

la tribuna

Socialitzar els beneficis

Invertim el mantra 'privatitzar els beneficis i socialitzar les pèrdues'

DELFI ROCA

Cada cop que hi ha una crisi apareix l'argumentació de la privatització. A casa nostra s'ha sondejat l'opinió pública respecte a la venda, total o parcial, de les parapúbliques FEDA i Andorra Telecom.

Recentment, també des de l'àmbit mediàtic, per tal de fer front al deute públic contret pel Govern, s'ha posat el focus en la possibilitat de privatitzar una part dels terrenys comunals. Un deute, val a dir, al qual haurem de fer front tota la població d'Andorra.

Sovint, un cop superades aquestes situacions de crisi, sorgeix la temptació de privatitzar els beneficis i socialitzar les pèrdues. Talment un cavall de Troia, el que podria semblar un regal fet per un col·lectiu determinat per ajudar en una situació d'emergència, pot amagar a dins els interessos d'aquells disposats a privatitzar tots els serveis públics. Els que aposten per més mercat, més llibertat d'empresa, més desregulació i més competència. En definitiva, pot ser el regal enverinat d'aquella mena d'empresaris que clamaven a cor que vols "la millor empresa pública és la que no existeix!" (Díaz Ferran, G., 2007, expresident de la CEOE, que va anar a petar a la presó).

Per tant, una mesura anticrisi amb semblança d'ajuda és possible que en realitat no ho sigui.

Anem a pams.

Pel que fa a la realitat, sempre és bo recordar que n'hi ha de dues classes: la realitat objectiva i la realitat imaginària.

Per exemple, un arbre és objectivament un arbre, un cotxe també. Però una empresa, un banc, una nació, una parròquia són constructes mentals imaginaris, percebuts com a realitats totalment objectives per la població. En nom seu lluitem o ens endeutem. Però realment no existeixen.

Viuen només sobre els papers, i en les nostres ments, com les idees. Són intangibles, però nosaltres ens comportem com si fossin tan reals, tan palpables i tan empírics com un objecte qualsevol. Fet i fet, només són uns marcs mentals dels

quals ens hem dotat per poder conviure en pau. Els diners, els deutes, les altes finances també formen part d'aquestes realitats imaginàries que acaben formant part de les nostres vides.

Respecte a la realitat objectiva de les persones que pateixen les conseqüències de la crisi econòmica actual, el Govern ha decretat una sèrie de mesures extraordinàries per a fer-hi front. Tenen com a objectiu ampli evitar la caiguda de l'activitat econòmica i la pèrdua de llocs de treball. La qual cosa sempre és millor que no pas haver d'anar *a posteriori* a rescatar bancs, empreses i aturats.

Entre aquestes mesures, hi ha el programa extraordinari d'aval per a empreses i negocis, per la situació d'emergència sanitària causada pel coronavirus SARS-CoV-2.

En aquest cas, el que ha fet el Govern és seguir l'ortodòxia econòmica, fent intervenir l'Estat en el mercat. Ho ha fet com a avalador d'uns crèdits que gestionaran els bancs. Les empreses que s'hi acullin no hauran de pagar interessos bancaris; això ho farà el Govern, amb diners públics, a raó d'un interès del 0,25% en el cas dels crèdits destinats a les despeses de funcionament, i del 0,10% en el que es destinarà a refinançar préstecs existents.

Pel que fa a la realitat imaginària, en aquest cas el rol avalador de l'Estat porta implícit l'arquetip del pare protector. Apel·lant al nostre inconscient col·lectiu, és ell qui ens protegeix de l'amenaça externa, en aquest cas de les conseqüències que ha causat en les nostres vides l'acció d'un agent infeccios microscòpic acel·lular.

Però, com el pare que avala el crèdit hipotecari d'una filla, el Govern corre el risc d'haver de fer front a la liquidació del crèdit, cada cop que una de les empreses que avala es vegi abocada a tancar. La qual cosa és sorprenent, perquè si alguna norma no escrita té el mercat, és que quan es tracta de diners, no hi ha ni amics, ni ètica, ni pietat. En el món financer, la norma és

atacar el feble i agafar-li els diners. Una altra realitat imaginària, doncs, plenament acceptada per la majoria de la societat.

Quines altres opcions tenia el Govern per ajudar la població, realitat objectiva, i les empreses, realitats imaginàries?

Doncs que entre intervenir l'economia de forma keynesiana o no fer res, sempre hi ha múltiples opcions. Una fórmula podria ser l'apuntada al títol d'aquest escrit: socialitzar els beneficis.

Es tracta d'invertir l'argument, manta vegades repetit, de privatitzar els beneficis i socialitzar les pèrdues. Perquè, quan tot torni a rutllar, el Govern no pot socialitzar els beneficis previsibles de les empreses que se salvin de la crema? Si s'examina qui arrisca més amb l'atorgament dels crèdits tous a les empreses, el Govern sempre acaba sent el pagador d'última instància. Només ell haurà de rescabalar els bancs pels diners que no puguin cobrar.

Això serà així amb totes aquelles empreses que per les seves característiques no sobrevisquin als canvis sistèmics que aquesta pandèmia comporta. Totes les que no puguin transformar-se ràpidament per ser més productives i inclusives desapareixeran, afegint-se a la llarga llista de les víctimes de la disrupció.

En canvi, aquelles empreses que tinguin resiliència i acabin superant aquesta crisi, tornaran els crèdits públics tous i començaran a generar beneficis privats, que, només en funció de la pressió fiscal, contribuiran a la caixa de l'Estat.

Però si es rumia una mica, el que li hauria d'interessar al Govern és el manteniment i la rendibilitat de totes elles a llarg termini. No només per garantir una entrada regular d'impostos per redreçar l'economia i amortitzar el deute públic, sinó també per obtenir un major compromís col·lectiu. Una societat més equitativa, amb la solidaritat que la gent d'Andorra sempre hem demostrat, i amb escriu, en moments com l'actual. En definitiva, li

interessa el redreçament per poder establir un nou contracte social, en harmonia amb els nous temps en els quals ja hem entrat. Perquè de noves crisis, se'n veuran. I si les afrontem plegats, sense fissures, ens en sortirem abans i millor.

Llavors, com es podria fer per socialitzar els beneficis? Pensem-hi.

Atès que encara és tabú parlar al nostre país d'una banca pública, entesa com aquella que és propietat d'una institució pública que tingui el cent per cent de la seva propietat; tenint en compte que el Consell General es va encarregar de deixar fora de la llei les cooperatives de crèdit cooperatiu, que demostrin que una altra banca és possible; considerant que en el nostre imaginari col·lectiu la propietat privada és sagrada, res impedeix que l'Estat adquireixi un percentatge accionarial que li permeti mantenir una participació en aquelles empreses a les quals ha acudit a donar suport.

Fet i fet, és una pràctica habitual en altres estats. Per exemple a França, on l'any 2004 es va crear l'agència de participacions de l'Estat, que vetlla pels seus interessos patrimonials, tant del seu rol com accionista, com dels seus interessos a l'hora de regular l'activitat empresarial. Dit altrament, mirant de no desaparar-se al peu en fer lleis que puguin afectar aquelles empreses en què participa.

Aquí és important tenir presents aquelles persones que l'únic patrimoni que tenen és el patrimoni públic. A elles els interessa moltíssim que el Govern vetlli pel seu legítim interès, cada cop que es gasta un dels seus euros.

En síntesi, l'Estat, que som totes i tots, pren el risc d'avaluar amb diners públics uns crèdits atorgats per la banca a les empreses i negocis privats, que en cas d'insolència, els haurà de retornar. No seria legítim, doncs, que l'Estat tingués una participació en aquestes empreses i negocis avalats? Per com pensar, amb els dividendes futurs, el deute extraordinari contret per l'Estat.